

plan uit naar Zijn welbehagen. Hij vraagt van den mensch dan ook niet, of hij wil doen wat God besloten heeft, alsof van den mensch alles afhankelijk wordt gemaakt; maar Hij vraagt geloof, dat is aanvaarding van Zijn Woord en belofte. En wil Hij, dat er geloovige aanvaarding van Zijn beloften zal zijn, dan bereidt Hij zelf het hart tot het geloof toe. Het geloof is Zijn werk, Zijn gave (Hand. 16:14, Filipp. 2:13, Ef. 2:8). Van eenige verdienste van 's menschen kant kan naar de Schrift dan ook geen sprake zijn. Wie daarvan wel spreekt en de beslissing eigenlijk in den mensch legt, zoekt dan ook een ander fundament te leggen dan dat, of naast dat, hetwelk gelegd is, namelijk Jezus Christus (1 Cor. 3:11¹²).

Wanneer Maria straks bij Elizabeth komt, legt deze nadruk op Maria's geloof.

En zalig is zij, die geloofd heeft (vs 45). Bij allen nadruk, die wij leggen op het feit van Gods alléén-werkzaamheid in de komst van den Christus, mogen wij de beteekenis van dit actieve geloof van Maria niet verwaarloosen. „Door het geloof is toen het kindeke ontvangen, want God doet niets onmiddellijk. Ons allen wekt Hij op door bloed en ziel, den Christus door geloof..... Hij wekt zijn vrouwenzaad uit Zijnen wil en met het geloof, het geloof van deze dochter Abrahams”¹³).

Door Kohlbrugge is deze gedachte van het geloof van Maria aldus uitgewerkt: „Als nu des Heeren machtwoord: „Gij zult zwanger worden” haar in het hart gedrongen was, toen heeft zij het in een eerlijk en rein hart eenvoudigweg opgenomen (Luc. 8:15), heeft zich zonder terughouding den woorden onderwor-

pen en toen was zij op denzelfden stond zwanger. Aan geloof is zij dus zwanger geworden, zooals ook Elisabeth uitriep: „zalig is zij, die geloofd heeft”, zij is zwanger geworden door het Woord en op het Woord aan hetwelk zij geloofd heeft. Dat nu geschreven staat: „Heilige Geest zal op u komen en hetgeen in haar ontvangen is, is uit Heilige Geest”, is diensvolgens niet zoo te verstaan, als had de Heilige Geest volgens de wijze eens mans gedaan, dat zij zwanger werd: veeleer is het zoo, dat de Heilige Geest zich met haar geest vereenigde om de boodschap aan te hooren, het Woord in het hart op te nemen, zich aan hetzelfde te onderwerpen en alzoo bij geloof zwanger te worden, en dat, toen zij zwanger was, de Heilige Geest haar gedragen, ondersteund en de kracht des Allerhoogsten haar in zijn schaduw genomen heeft, opdat zij geloofde en niet omkwam, maar volhield de vrucht te dragen tot de geboorte en om te baren”¹⁴).

Volgens deze opvatting is dus de ontvangenis en geboorte van Maria een ware geloofsontvangenis en geboorte geweest.

Deze gedachten van Kohlbrugge hangen samen met heel zijn theologie. Maar deze gedachten dienen toch overwogen te worden. Wij moeten ons wachten voor de Roomsche gedachte, alsof het geloof van Maria een verdienste was. Maar waar door Elisabeth zoo uitdrukkelijk van het geloof van Maria in dit verband wordt gesproken, hebben wij te trachten na te gaan waarin het geloof van Maria bij de ontvangenis heeft bestaan. Enumatil.

K. MEIMA.

¹⁴) H. F. Kohlbrugge, Betrachting over het eerste kapittel van het Evangelie van Mattheus, 1860, p. 129.

De schets van Beza (toegift). (Inzake „Amerika”)

Vóór we den draad weer opnemen, willen we een „toegift” geven op wat in ons laatste artikel gezegd is. We gaven daar een klein gedeelte van de schets, de schematische voorstelling, die Beza in den vorm van een teekening of schetskaart heeft opgenomen in zijn Theologische Tractaten. Onze lezers weten nu wel, waar het ons om begonnen is.

Nu heeft één onzer predikanten mij het bijzonder groote genoegen gedaan, als verjaardagsouvenir mij aan te bieden een uitstekende fotografische reproductie van diezelfde schets, maar dan niet zooals Beza ze geeft, d.w.z. met allemaal latijnsche woorden, doch zooals ze in een nederlandsche „vertaling”, d.w.z. met nederlandsche woorden, is weergegeven. Was die dominee zoo vriendelijk, aan mij te denken, dan was ik meteen zoo behoorlijk, aan onze lezers te denken; kortom, ik zond de foto door naar Goes, met verzoek, er een cliché van te laten maken voor ons blad. Dat is geschied; zooeven kreeg ik den afdruk. De brief, waarin het geschenk werd toegelicht, is op dit oogenblik niet onder mijn bereik; ik kan dus geen bijzonderheden aangeven omtrent titel en uitgave en andere

bijzonderheden van het werk, waaruit de foto genomen is; dat komt nog wel, hoop ik.

Onderaan deze pagina volgt dan de reproductie van de foto.

We zullen probeeren, het oud nederlandsch in nieuwer weer te geven; naast de reproductie volgt dus de zelfde schets, maar dan in nieuwe letter en spelling (hoewel, nog niet de nieuwste.....).

Enkele kanteekeningen zijn niet ondienstig. Allereerst: denk bij die „vermurwing” aan de Dordtsche Leerregels, III-IV: durum emollit: het hárde hart vermurwt Hij. Voorts:

a) Ook deze reproductie haalt niet in uitbeeldende kracht bij de originele van Beza. Die oude drukkers konden prachtig werk leveren; de schrijvers schreven een wereldtaal (latijn, zoo iets als tegenwoordig engelsch, als taal voor een wetenschappelijk werk), ze konden dus een ruim gebied voor hun praestaties vinden, werden niet doodgedrukt door socialistische poli-

tiek, konden dus de wereld een duurzamen geestelijken dienst bewijzen, zonder te moeten betalen voor de genoogens van wie hun tijd met brood en spelen doorbrengen, en hadden dus de gelegenheid voor een mooi stuk werk. Deze bewerking van Beza's schets is als drukwerk niet voor een tiende deel zoo interessant voor bestudeering tot in de fijnste bijzonderheden, als het origineel (détails n.l. als deze: in de ééne helft worden bij Beza de opschriften verbonden door fijne lijntjes, met b.v. bloemen, en engelenfiguurtjes, in de andere met b.v. slangen en demonenkoppen). Maar goed, men krijgt toch wel een indruk.

b) Geheel volledig evenwel nog niet. Er zijn enkele woorden van Beza weggelaten, b.v. in den kop (beschrijving en verdeeling der oorzaken); ook zijn weggelaten de drie teksten, die Beza opneemt: links boven: Rom. 9:21 (of heeft de pottbakker geen macht, bevoegdheid, om uit dezelfde massa of hetzelfde materiaal te maken het ene vat ter eere, het andere ter oneere?); rechts boven Spr. 16:4 (de Heere heeft alles gemaakt om zijns zelfs wille, ook den goddelooze tot den dag des kwaads, volgens bekende, maar wel betwiste vertaling); en, geheel onderaan Rom. 11:36 (o diepte, of hoogte, van de oordeelen Gods! Wie heeft Hem eerst gegeven en het zal hem wedervergolden worden?, eigenlijk dus Rom. 11:33, 35).

c) Ook nu lijdt 't recht verstaan der lezers weer onder het feit, dat 't latijn een veel fijner bewerkte taal is dan het nederlandsch. Hier staat: verkiezing van hen die door Christus zalig zouden worden, en bij de verwerping: die verdorven zouden worden. Dat zou desnoods een remonstrant ook nog kunnen zeggen (al kan hij natuurlijk geen oogenblik die door de schets aangegeven ORDE en PLAATS der besluiten overnemen). Maar Beza's latijn spreekt over verkiezing van hen die te zaligen zijn, of ook wel: verkiezen tot het zaligen in Christus. Bij de verwerping staat het er eigenlijk zóó: verwerpen, en op grond van hun eigen moedwillige schuld verwijzen tot eeuwige straffen.

d) Zoo zijn er meer punten. Maar we gaan eraan voorbij.

Ons houdt vandaag slechts bezig dit ééne, dat wij voor de „amerikaansche” kwesties van beteekenis achten: Beza, supralapsarier, erkent een roeping op voorwaarde, en zegt: dat is heelemaal geen gemeene gratie. Kijk maar naar die rechterflank van mijn schets: achter die openbare serieuze roeping KAN de goddelijke haat verscholen liggen.

Of ik het óók zoo zeggen zou?

Dát doet hier niet ter zake.

Ik wil alleen maar vragen: zou men in Amerika Beza weigeren als kerklid?

Bij óns zou men hem dankbaar accepteren, ook al zou men nog eens over zijn constructies, hetzij deze, hetzij gene, theologisch willen nadenken. K. S.

De Somma der gansche Christelijke Religie. Of een beschrijving der oorzaken van de Zaligheid der Uitverkorenen en van de Verdoemenis der Verworpenen, uit de H. Schrift genomen.

GOD, WIENS WEGEN ONDOORGRONDELIJK ZIJN.

Zijn eeuwig en onveranderlijk VOORNEMEN, aan alle oorzaken ook in orde voorafgaande, door hetwelk Hij bij zichzelf van eeuwigheid af heeft voorgenomen, bepaalde menschen tot zijn eigen heerlijkheid te

VERKIEZEN, die door Christus zouden zalig worden.

VERWERPEN, die door hun eigen schuld zouden verdoemd worden.

Des menschen SCHEPPING in een staat van rechtheid, welke staat nochtans veranderlijk was.

Des menschen vrijwillige en contingente VERDERVING.

De om niet geschonken LIEFDE Gods tot degenen, die wel in zichzelf verdorven zijn, maar in CHRISTUS nochtans uit louter genade tot de verkiezing en de zaligheid zijn verordineerd.

De rechtvaardige HAAT Gods over degenen die in zichzelf door de erfzonde van ADAM zijn verdorven.

Een krachtdadige ROEPING.

Geen ROEPING.

Een niet-krachtdadige ROEPING.

VERMURWING, of BEKEERING uit onverdiende genade.

Een vrijwillige VERHARDING.

Het GELOOF.

Onbekendheid met het Evangelie.

Versmading van het aangeboden Evangelie

Rechtvaardigmaking uit toerekening, en aangevangen heiligmaking.

Ongerechtigheid en Besmetting.

HET OORDEEL GODS over beiden.

De HEERLIJKAARDING der gerechtvaardigden door Christus.

De rechtvaardige VERDOEMENIS van den zondaar.

DE GERECHTIGHEID GODS.

dewelke nu kroont, en dit met een eeuwig leven, ook in Christus' lidmaten, diens gehoorzaamheid, welke hun is toegerekend uit genade.

dewelke nu straft met de rechtvaardige straf van den eeuwigten dood van den zondaar.

De GLORIE van God, die op het hoogst barmhartig, en op het hoogst rechtvaardig is, uit zijn eeuwig en onveranderlijk VOORNEMEN.

